

Riktlinjer för medborgardialog i Hammarö kommun

Inledning

Hammarö kommun vill verka för ett demokratiskt lokalt styre som präglas av deltagande och förtroende från invånarna. Människors engagemang och delaktighet i samhällsutvecklingen är en förutsättning för en fungerande demokrati. Demokratin står inför nya utmaningar. Trenden i Sverige är att valdeltagandet minskar och de politiska partierna har allt svårare att engagera och locka till sig medlemmar. Genom att rådfråga medborgarna får de styrande ett breddat och fördjupat beslutsunderlag. Utveckling av medborgarnas delaktighet har blivit en allt viktigare fråga för kommunerna. Hammaröborna har fått fler möjligheter att lämna synpunkter och föra dialog med politiken.

Hammarö kommun vill utvecklas tillsammans med sina invånare och ta tillvara på allas kunskaper och erfarenheter. Trots att valdeltagande och partimedlemskap minskar är det kommunens synsätt att människor är intresserade av samhällsfrågor och att det är av vikt att skapa förutsättningar för ett aktivt deltagande i frågor som rör Hammaröborna.

Att i större utsträckning arbeta med medborgardialoger innebär inte att de ersätter det representativa systemet utan är ett sätt för att kommunens arbete och viljeriktning ska bli bättre samt spegla invånarnas förväntningar, prioriteringar och viljor.

Syfte

Syftet med medborgardialog är att kommunen ska få in synpunkter och idéer från Hammaröborna som kan implementeras i verksamheten för att på detta sätt förbättra det kommunala arbetet och öka tilliten till kommunen. Medborgardialog kan ge förbättrade förutsättningar för att de förtroendevalda kan fatta bra beslut. Alla i kommunen ska kunna påverka och inte bara genom att gå och rösta vart fjärde år utan kunna engagera sig i samhällsfrågor på olika sätt och faktiskt göra skillnad.

Nyttan med medborgardialoger kan ses utifrån två perspektiv. Från invånarens perspektiv är nyttan ett ökat inflytande genom en tydligare möjlighet att påverka frågor inom kommunen. Dessutom kommer Hammaröborna att få en ökad kunskap och lära känna kommunens processer vilket kan skapa en ökad förståelse för hur samhället styrs. Invånarna får även en ökad närhet till de förtroendevalda och lär känna sina politiker. Kanske kan detta på sikt öka intresset för att engagera sig politiskt? Eller till ett ökat valdeltagande?

Medborgardialoger är även eftersträvänsvärt sett från kommunens perspektiv då de kan ge starkare beslutsunderlag i vissa frågor och förhoppningsvis också beslut som är mer träffsäkra. Genom en ökad delaktighet under beslutsprocessen kan också acceptansen för fattade beslut att öka. Ett seriöst arbete med medborgardialog kan på sikt ge ökad legitimitet åt den kommunala organisationen och dess verksamhet.

Definition och perspektiv

Medborgardialog som en del i styrningen handlar om att aktivt använda strukturerad dialog som ett tydligt inslag inför beslut i kommunen. Politiken använder resultatet av dialogen som underlag inför det aktuella beslutet. Det är av vikt att förtydliga att besluten fortfarande fattas av de förtroendevalda som också är ansvariga för de beslut som fattas. Det är även viktigt att förtydliga distinktionen mellan medborgardialog, brukardialog och den politiska dialogen.

Medborgardialog är ett instrument i styrningen där kommuninvånare bjuds in och kan lämna synpunkter och idéer inför kommunala beslut, denna dialog kan ske på många olika sätt exempelvis genom fokusgrupper, synpunktsmöten eller medborgarpaneler. Dialogen blir sedan en viktig faktor i beslutsunderlaget för de förtroendevalda.

Brukardialog handlar ofta om uppföljning, det vill säga att löpande följa utvecklingen av en viss verksamhet och rapportera om avvikelser. Syftet med brukardialog är att se hur nöjda brukarna är när det exempelvis gäller kommunal service, bemötande eller teknisk kvalitet.

Den politiska dialogen är de dialoger som ständigt sker genom de politiska partierna där synpunkter och förslag diskuteras både mellan och inom olika partier.

Dessa tre olika typer av dialoger kompletterar varandra i arbetet med att fatta så bra och genomtänkta kommunala beslut som möjligt.

Roller

Förtroendevaldas ansvar är att definiera när det finns behov för medborgardialog samt aktuella frågeställningar. De förtroendevalda bär också ansvaret att medborgardialogen sker med äkta intentioner och att resultatet används i beslutsunderlaget för den aktuella frågan.

Tjänstemännens ansvar handlar om att arrangera medborgardialoger, komma med verktyg för att detta sker på effektivt sätt samt bidra med fakta och sakkunskaper i de ärenden som dialogerna avser.

Hammaröbornas roll är att komma med synpunkter och idéer angående olika samhällsfrågor.

Deltagande och val av frågor

Diskussioner sker mellan invånare, förtroendevalda och tjänstemän men ibland kan det även vara värdefullt att bjuda in specifika organisationer som samverkar med eller verkar inom kommunen. För att dialogen ska bli så effektiv som möjligt är det viktigt att fundera över vilka som ska vara med i varje dialog. Att bjuda in till allmänna samtal är inte konstruktivt i alla frågor. Det är därför viktigt att ställa sig frågan om vilka invånare som berörs, har inflytande, intresse och ansvar angående den aktuella frågan. Det är även bra att fundera över om det finns grupper som särskilt behöver sökas upp. Initiativtagare för en medborgardialog angående en viss fråga kan vara förtroendevalda, tjänstemän samt kommuninvånarna, dock åligger det de förtroendevalda inom nämnder och kommunfullmäktige att besluta om en dialog ska genomföras.

Alla frågor inom kommunen kommer inte tas upp för medborgardialog då detta inte ses som nödvändigt inom alla områden samt att det skulle vara svårt praktiskt. Initiativtagare till dialogen ska därför beakta följande vid val av frågor för medborgardialog:

- Behöver förtroendevalda mer kunskap om invånarnas värderingar, prioriteringar och åsikter kring den aktuella frågan för att fatta det bästa beslutet?
- Kan en medborgardialog kring denna fråga ge invånarna större kunskaper om kommunens ansvar och behov av prioriteringar?
- Är den aktuella frågan påverkbar?

Meningsfull dialog

För att medborgardialoger ska kunna stärka demokratin och förbättra det kommunala arbetet är grundförutsättningen att de förtroendevalda och tjänstemän som initierar dialogen verkligen är intresserade av att ta del av resultatet, om inte Hammaröborna känner att dialogen är meningsfull skapas inget engagemang och värdefull kunskap, erfarenheter och synpunkter går förlorad.

Delar som är viktiga att ta hänsyn till för att dialogen ska upplevas som meningsfull:

- Dialog tidigt i beslutsprocessen
- Ärligt uppsåt från politiker och tjänstemän
- Hela medborgardialogprocessen ska bygga allas lika värde
- Den aktuella frågan ska vara intressant för invånarna
- Tydligt syfte och tydliga ramar
- Ett seriöst arbete med att bjuda in och söka upp Hammaröborna så många får möjlighet att delta
- Hänsyn ska tas till allas lika möjlighet att delta, speciellt när det rör målgrupper som ungdomar, äldre och personer med funktionsnedsättning
- Återkoppling till kommuninvånarna
- Utvärdera och utveckla dialogprocessen

Hammarö kommuns vilja

Dessa riktlinjer ämnar till att stimulera det fortsatta arbetet med medborgardialog i kommunen. Det är Hammarö kommuns vilja att engagera Hammaröborna i större utsträckning för att stärka demokratin och kunna utvecklas på ett effektivt och positivt sätt där allas idéer, kunskaper och erfarenheter utnyttjas.